

David Albahari

Különös történetek

A csend

Először csak a csendet hallani. Azután a fül lassan különválasztja egymástól az apró részleteket: pattogást, zúgást, bűgást, csengést. Az ütőér is megszólal, tompán, ahogyan a vér hömpölyög. A padló megnyikordul. Reccsen a gerenda. Az ablaküveg megcsörren. A robbanásszerű ujjmozdulatba belefájdul a dobhártya. Hirtelen minden elhalkul, egy vízcsepp leválik a csapról, és hatalmasat koppan a mosogatótálban. A fém edény fájón feljajdul, mint egy öregember. Az ajkak cuppanva szétválnak. A szempillák susognak. A levegő sűrűlt az orrlyukakban. Többé már semmi sem csillapíthatja le a szívet, legkevesbé a mellkasra ereszkedő kéz, amelynek szorításába belefehérednek az ujjak.

A domb

Onnan, ahol állunk, magasan a dombtetőn, láthatjuk a domb lábánál kanyargó ösvényen haladó férfit. Mivelhogy Nelának kissé fáj a lába, Vesna pedig mindig fáradt, nekünk két órára volt szükség, hogy felérjünk a csúcsra, de neki biztosan nem kell ennyi. Széttérítjük a műanyag abroszt a fűben, és hátizsákjainkból előveszünk a szendvicseket és az almát. Áfonyaszörpöt szürcsölünk. Amikor a férfi megjelenik, megállapítjuk, idősebb, mint gondoltuk. És nem zihál.

A kalauz

A férfi és a nő egy gyorsvonat fülkéjében ülnek. Nem ismerik egymást. Mindössze néhány illedelmes mondatot váltottak belépéskor. A nő az ajtótól jobbra, az ablak mellé ült, a férfi pedig vele szemben foglalt helyet. A nő egy könyvet vett elő táskájából, és olvasásba fogott. A férfi kifelé bámult az ablakon. A könyv továbbra is a nő kezében van, de már nem olvassa. Alszik. A férfi sem nézelődik már az ablakon keresztül. A nő térdét figyeli. Ahogyan az álom meghódítja a nőt, és teste elfogadja a rázkódás ritmusát, a térdek egyre jobban széttárnak, úgyhogy a férfi előbb megpillantja a nő combját, aztán harisnyájának szegélyét, és végül, így van, hófehér bugyiját. Lehajol, hogy jobban szemügyre vegye, amikor a fülke ajtajában feltűnik a kalauz. A férfi folytatja a mozdulatot, mintha keresne valamit a padlón, és valóban, felemeli ki tudja, kinek a cigarettacsikkét, és beledobja az ablak alatti hamutartóba. A kalauz először hitelesíti a férfi jegyét, majd gyengéden megérinti a nő vállát. Ekkor veszi észre széttárt térdeit és felcsúszott szoknyáját, a férfira pillant, rákacsint, majd újra megérinti a nőt.

Hajó

A nyár gyorsan elszáll. Le sem barnultunk, és máris itt az idő, hogy farmer-nadrágot és hosszú ujjú inget öltünk magunkra. Ülök a sziklán, egy fűszálat

emelek ajkaim közé, és kettéharapom. A keserűség szétszapódik a számban. A tenger nyugodt, csendes. Amikor lehunynom a szemem, hajót látok.

A kupola

A nő a szerelemről beszél, de senki sem hallgatja. Ha a szerelem vak, akkor talán a szerelemről szóló beszéd néma? A nő nem törődik a morajjal. Arca bevörösödik, nyakán megduzzad az ér, tekintetét le nem veszi egy magasan az emberek fölött levő ponttól. Lassan, egyenként felemelkednek a fejek, és csakhamar mindannyian fölfelé néznek, a kupolára, amelyet kezdetben a naplemente vörös visszfénye ragyog be, később pedig elnyel az alkonyat.

Walzer

Robert Walzer szerint, mondom, a beszélgetés elfáraszt. Soha egyetlen beszélgetés sem fárasztott még el, mondja a feleségem, és megismétli: soha. A szavak értékét, olvasom, hatásuk meghatározását a bőbeszédű előbb elfelejtí, mint a szűkszavú. Azt akarod mondani, húzza ki magát hirtelen a feleségem, hogy beszéd közben csak fecserlem a szavakat? Ez nem az én álláspontom, válaszolom, hanem Walzeré, én semmit sem mondtam. Amikor te beszélsz, folytatja a feleségem, akkor a szavaid mézédések, akár a csend, amikor pedig én beszélek, az olyan, mint a szárnyshogtatás a semmiben, így van, nem? Gyönyörű a magányos ember szellemi szabadsága, mondom, ez ismét Walzer. Rendben, vág vissza a feleségem,

akkor készítsen a számodra Walzer remetevacsorát. Később, a konyhában, amíg vékonyan megkent margarinos kenyeret eszek, kezdem megérteni a magány megpróbáltatásának súlyát.

A vádlott

A vádlott azt mondta, sajnálja, bár tudta, hogy ez nem fog enyhíteni a bírósági döntésen. Sajnálja azonban, folytatta, önmaga, és nem a bíróság miatt, ezért fejezi ki ily módon megbánását, holott tudja, hogy ez a legkisebb mértékben sem hatja majd meg a bírókat, akik, bírói kinevezésükkor adott esküjükkel összhangban, hűek maradnak meggyőződésükhöz. Amikor hazamennek és átöltöznek, felhúzzák kedvenc szobapapucsukat és belesüppednek karosszékükbe, akkor gondolkodhatnak talán kicsit másképpen, akár még egy könnycsepp is megcsillanhat a szemükben, de itt, a bírósági teremben nem, itt az én megbánásom, mondta a vádlott, kizárólag az enyém, és, remélem, Margareta Vukové, aki miatt itt vagyok. Ezután a vádlott elmondta, hogy már az első ütések után megbánást érzett, de ekkor haragudni kezdett magára, hogy megbánást érez, és még hevesebben folytatta az ütlegelést, de minden ütéssel nőtt a megbánása, ami ugyanakkor a harag és az ütések erősségének növekedéséhez vezetett, ami, természetesen, még inkább ösztönözte a megbánást, mondta, s mindaddig váltakozott a düh és a megbánás, talán ezt el sem hiszik neki, amíg a megbánás felül nem kerekedett. Margareta Vukov akkor már összekuporodva feküdt a földön, mondta a vádlott, ő pedig rugdosta, de amikor negyedszer is rúgni ké-

szült, ezúttal bal lábbal, azt érezte, hogy tetőtől talpig átjárja a megbánás, a lába lehanyatlott, térdre esett, és csókolni kezdte a nő véres arcát, sőt melléje feküdt a földre, átölelte, és azt ismételte, hogy sajnálja, legalább tizenöt-ször megismételte ezt, de a nő már nem hallotta. Ezért reméli, mondta, hogy most hallja, és ez minden, semmi többet nem tud hozzáfűzni az elmondottakhoz, már elmondta, hogy ez a megbánás csak az övé, és tudja, hogy senkire sem fog hatni, főleg nem a bírókra. Legalábbis nem itt, mondta, és leült.

Az ég

Amikor Jakov Baruh meghalt, megmozdult az ég. Éjszaka volt, és az egyik pillanatban megváltozott a csillagok állása, mintha a fölöttünk lévő égbolt hatalmas projekció lenne, amelyet valaki, ki tudja, hogyan, lecserélt volna egy másikra. A szabó azt mondta, ő is látta, és hogy akkor, üzlete kirakatában, magától begyulladt a díszgyertya. A kovács rögtön utána, az ég megmozdulása után, hallotta üllője visszhangzását, holott senki sem volt a műhelyben. A postás hirtelen felébredt álmából, és azt látta, hogy ujjai pecsétviasztól maszatosak. A költő, aki még csak ekkor indult lefeküdni, egy papírlapot talált párnáján, amelyen egy ismeretlen kézzel írott vers

állt. Egyedül Matilda, Jakov özvegye nem vett észre semmit. Akkor ébredt csak fel, amikor a nap sugarai behatoltak az ablakon, megérezte Jakov kezének hidegségét, és azonnal tudta, még mielőtt megpillantotta volna eltátott száját, hogy Jakov meghalt. Számára ennyi elegendő volt. Az égről úgyszem tudott semmit.

A munkavezető

Senki sem találja a mintát. Sorra kinyitogatják a ládikókat, feltúrják az asztalokon levő tárgyakat, kiürítik a szemeteskosarakat. A munkavezető a sarokból ordítja: ha a minta nem kerül elő, mindnyájan felmondást kaptok! Végre, amikor már a remény is elhalványul, a polcról, ahol egyébként is állni szokott, előkerül a minta. Hangos zajongás tör ki, felkiáltások és taps hangjai hallatszanak, még a munkavezető is elmosolyodik. Később, amíg az épület előtt sörözünk, azt kérdik tőle, komolyan gondolta-e, hogy mindannyiunkat elbocsát. Egytől egyig mindenkit, mondja a munkavezető, újra csak mosolyogva. Ekkor Sava, aki közvetlenül mögötte áll, sörösüvegével olyan erősen fejbe vágja, hogy a munkavezető, nem titkolt meglepetéssel tekintetében, cölöpként a földre rogy. Odalent fetrengve, lábait rángatja és jajgat, de többé már senki sem figyel rá.

Sándor Zoltán fordítása

David Albahari (1948) zsidó származású szerb író. Főként regényeket és novellákat ír. 1982-ben, az Ivo Andrić-díjjal jutalmazott *Opis smrti (A halál leírása)* című könyvével szerzett hírnevet. 1994-ben családjával Kanadába költözött, ma is ott él, de továbbra is szerbül ír és publikál.

Különös történetek című kötete Sándor Zoltán fordításában hamarosan napvilágot lát a Napkút Kiadónál.